

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 163/2012-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. D. Č., Z., zastúpenej B..., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. B. J., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 46/2011 z 25. októbra 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. D. Č. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2012 doručená sťažnosť Ing. D. Č. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 46/2011 z 25. októbra 2011 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 T 138/2009 z 9. februára (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) bola sťažovateľka uznaná za vinnú za zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) na tom skutkovom základe, že „v úmysle získať finančný prospech z úveru, požiadala poškodenú o založenie nehnuteľnosti vo vlastníctve poškodenej za účelom zabezpečenia poskytnutého úveru, po súhlase poškodenej uzavrela dňa 11. 06. 2007 v Žiline zmluvu o úvere č. 20221 so spoločnosťou T..., a. s..., na základe ktorej jej bol poskytnutý úver vo výške =866.500,- SKK (=28.762,53 EUR), ktorý mala splácať v mesačných splátkach po =11.985,- SKK (=397,83 EUR) počnúc dňom 20. 07. 2007, pričom na zabezpečenie úveru použila nehnuteľnosti patriace poškodenej, s ktorou spoločnosť T., a. s., uzatvorila dňa 11. 06. 2007 vo... zmluvu o zriadení záložného práva č. 20221 k pozemkom vedeným na LV č... pre mesto..., a to pozemok parc. č..., parc. č... a parc. č..., pričom už v čase uzatvárania zmluvy sťažovateľka Ing. D. Č. vedela, že úver v stanovenej výške nebude schopná splácať, pretože jej čistý mesačný príjem v roku 2007 dosahoval sumu =10.000,- SKK (=331,94 EUR) a okrem toho bola na základe ďalších zmlúv povinná uhrádzať S., a. s., mesačne sumu =2.000,- SKK (=66,39 EUR) na základe zmluvy o úvere č..., sumu =1.090,- SKK (=36,18 EUR) na základe zmluvy o splátkovom úvere č... sumu =1.130 SKK (=37,51 EUR) na základe zmluvy o splátkovom úvere č... a ďalšie bližšie nezistené sumy na základe Sporonákup karty č..., ktorou jej bol poskytnutý úverový rámec vo výške =20.000,- SKK (=663,88 EUR) a na základe balíku Extra č..., ktorým jej bol poskytnutý úverový rámec vo výške =50.000,- SKK (=1659,70 EUR), teda si bola vedomá, že úver bude uhradený zo založených nehnuteľností patriacich poškodenej, čím spôsobila poškodenej škodu vo výške najmenej =60.744.87 EUR (=1.830.000,- SKK), teda na škodu cudzieho majetku seba obohatila tým, že uviedla niekoho do omylu a spôsobila tak na cudzom majetku značnú škodu.“.

Za uvedené konanie bola sťažovateľka odsúdená okresným súdom podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) a § 38 ods. 2 a 3 Trestného zákona na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere tri roky a šesť mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň jej bola uložená povinnosť nahradiť poškodenej škodu v sume 60 744,87 €.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 2 To 125/2010 z 1. júla 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že zrušil prvostupňový rozsudok vo výroku o treste a náhrade škody a podľa § 322 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) sám vo veci rozhodol tak, že sťažovateľke uložil podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) a § 38 ods. 2 a 3 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere tri roky. Podľa § 51 ods. 1 a 2 Trestného zákona bol sťažovateľke výkon tohto trestu podmiennečne odložený na skúšobnú dobu vo výmere štyri roky, a to za súčasného uloženia probačného dohľadu. Zároveň jej bola uložená povinnosť nahradiť v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia spôsobenú škodu. Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku odvolací súd uložil sťažovateľke povinnosť nahradiť poškodenej škodu v sume 39 957,66 € a so zvyškom nároku na náhradu škody bola poškodená odkázaná na občianskoprávne konanie.

Rozsudok krajského súdu napadla sťažovateľka dovolaním z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom) a v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia).

Ako sa uvádza v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, sťažovateľka za naplnenie oboch uplatnených dovolacích dôvodov považovala to, že *«skutok, ktorý je predmetom prvostupňového rozsudku, nenapĺňa znaky trestného činu. O podvodné konanie podľa nej v posudzovanom prípade nemôže ísť pre absenciu podstatných znakov skutkovej podstaty*

zločinu podvodu, a to úmyslu obohatiť sa na škodu cudzieho majetku uvedením iného do omylu. Spáchanie uvedeného trestného činu zo subjektívnej stránky predpokladá zo strany páchatel'a predstieranie úmyslu v čase uzatvárania zmluvy vrátiť finančné prostriedky, pričom ale jeho záver je opačný. Obvinená v tejto spojitosti ďalej uviedla, že nie je rozhodujúca argumentácia prvostupňového a odvolacieho súdu, že obvinená vedela, že úver nebude schopná splácať, lebo pre spáchanie trestného činu podvodu sa pre posudzovaný prípad vyžaduje úmysel páchatel'a poskytnuté prostriedky vôbec nevrátiť. Takýto záver však v skutkových zisteniach súdov oboch stupňov absentuje. To znamená, že skutok popísaný vo výroku rozsudku okresného súdu nenapĺňa znaky skutkovej podstaty zločinu podvodu. Tento záver platí aj s prihliadnutím na odôvodnenie rozhodnutí súdov oboch stupňov a konštatovanie okresného súdu, že jej stratégiou bolo zaplatenie úveru z nového „tzv. veľkého“ úveru v zamýšľanej výške 5,5 milióna SK.

V posudzovanej veci nejde o trestný čin, ale o typický záväzkový právny vzťah, v ktorom poškodená ako záložca si musela byť vedomá možnosti výkonu záložného práva za predpokladu, že dlžník nebude splácať poskytnutý mu úver. Hodnotenie stíhaného skutku ako trestného činu znamená súčasne aj porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, lebo jeho imanentnou súčasťou je aj to, že nikto nemôže byť pozbavený slobody len preto, že nedodržel svoj zmluvný záväzok.».

Vzhľadom na to sťažovateľka navrhla, aby najvyšší súd ako súd dovolací súd vyslovil porušenie Trestného zákona v § 221 ods. 1 a 3, aby zrušil rozsudok krajského súdu a jemu predchádzajúci rozsudok okresného súdu, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tieto rozsudky obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo ich zrušením, stratili podklad, a aby okresnému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 46/2011 z 25. októbra 2011 však dovolanie sťažovateľky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti adresovanej ústavnému súdu uplatnila obdobnú argumentáciu ako v dovolaní, pričom ju doplnila vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, resp. k jeho postupu o námietku týkajúcu sa spôsobu, akým zo strany porušovateľ'a došlo k rozhodnutiu o jej mimoriadnom opravnom prostriedku, keď uviedla,

že „Z... § 382 TrPor vyplýva, že zo strany dovolacieho súdu môže na neverejnom zasadnutí dôjsť k odmietnutiu dovolania, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 TrPor. V takomto prípade sa súd obmedzí len na vyriešenie procesnej otázky týkajúcej sa jeho neprípustnosti.

Sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na to, že je potrebné zásadne odlišovať postup dovolacieho súdu v prípade odmietnutia dovolania a v prípade zamietnutia dovolania v zmysle § 392 ods. 1 TrPor v prípade, ak dovolací súd zistí, že dôvody dovolania nie sú preukázané. V takomto prípade však dovolací súd o dovolaní meritórne koná a rozhoduje, t. j. aj vecne posudzuje otázky preukázania, resp. nepreukázania naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu, v danom prípade trestného činu podvodu.

V posudzovanom prípade je z odôvodnenia rozhodnutia porušovateľa evidentné, že nešlo len o skúmanie procesných otázok prípustnosti dovolania, ale že porušovateľ vecne (hoci podľa názoru sťažovateľky nesprávne) skúmal a posudzoval otázky naplnenia dovolacieho dôvodu, pretože posudzoval skutkové zistenia súdov oboch stupňov, ba dokonca zaoberal sa aj obhajobou sťažovateľky nezahrnutou v skutkových zisteniach oboch súdov.

Aj z uvedeného vyplýva, že právo na súdnu ochranu sťažovateľky nebolo v trestnom konaní účinne zaručené, pretože neboli splnené procesné podmienky, za splnenia ktorých trestnoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej, čím jej bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (obdobne aj *Nález ÚS SR, sp. zn.: I. ÚS 199/09*).“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd uznesením prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezhom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 a právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 10. 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 46/2011, porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 10. 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 46/2011 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľke trovy konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa

namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania veci vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 159/08).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jej dovolanie, došlo k porušeniu jej základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zároveň k porušeniu jej základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru.

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky so skutkovými zisteniami so samotným hodnotením vykonaných dôkazov, na základe ktorých všeobecne súdy konajúce v tejto veci mali dospieť k nesprávnym skutkovým zisteniam a následne k nesprávnemu právnemu posúdeniu skutku, ktorého spáchanie sa sťažovateľke kladie za vinu.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

Sťažovateľka podaný mimoriadny opravný prostriedok oprela o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorý predpokladá, že došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu zásadným spôsobom, ako aj v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda že rozsudok krajského súdu, ktorým bolo rozhodnuté o jej odvolaní, je založený na nesprávnom právnom posúdení skutku.

Najvyšší súd napadnutým uznesením o podanom dovolaní rozhodol tak, že ho v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol jednak pre nesplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj z dôvodu, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku s poukazom na § 385 ods. 2 Trestného poriadku nemohol použiť, lebo by to bolo v neprospech sťažovateľky a dovolanie bolo podané v jej prospech.

V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že „obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. Pokiaľ tomu tak nie je a podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom ale v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

...pochybenie pri právnom posúdení zisteného skutku predstavuje samostatný dovolací dôvod (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.) a nie porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom.

Porušenie ostatne uvedeného práva môže byť determinované takými zisteniami akými sú napríklad porušenie ustanovení o povinnej obhajobe, neumožnenie uplatnenia obhajovacích práv a pod. Obvinená v posudzovanej veci žiadny z takýchto možných dôvodov neuplatnila, a preto len formálny odkaz na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c/

Tr. por. tento dovolací dôvod nemôže napĺňať a zároveň ani zakladať prieskumnú povinnosť dovolacieho súdu.“.

K zistenému skutku [ktorý bol podľa názoru najvyššieho súdu v rozsudku odvolacieho súdu v porovnaní s prvostupňovým rozsudkom fakticky (no nie súladne s Trestným poriadkom) modifikovaný prostredníctvom výroku o náhrade škody v prospech sťažovateľky (t.j. obvinenej) v otázke výšky spôsobenej škody bez vplyvu na právne posúdenie skutku] najvyšší súd uviedol, že «skutok obvinenej pri správnom použití zákona mal byť právne posúdený nie ako trestný čin (zločin) podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. a/ Tr. zák., ale ako prísnejší zločin úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. V tomto prípade objektom trestného činu bol špecificky taký cudzí majetok, z ktorého bola poskytnutá záruka na úver vo forme zriadenia záložného práva k nehnuteľnostiam patriacim poškodenej... Hoci konanie obvinenej vykazovalo aj prvky vylákania úveru (podvodného konania) vo vzťahu k poskytovateľovi úveru, tento nemohol byť objektívne v posudzovanom prípade poškodeným so zreteľom na to, že jeho majetok v rozsahu poskytnutého úveru s príslušenstvom bol reálne krytý zriadeným záložným pávom, ktoré v tomto prípade splnilo aj uhradzovaciu funkciu. Uvedené zistenia potom aj zo subjektívneho hľadiska vylučovali úmysel obvinenej vylákaním úveru spôsobiť škodu na majetku poskytovateľa úveru, t. j. spoločnosti T., a. s., so sídlom Č.

Iná situácia je však pokiaľ ide o záložkyňu, poškodenú..., ktorej výkonom záložného práva, teda uplatnením už jeho spomenutej uhradzovacej funkcie a uspokojením nároku poskytovateľa úveru bola spôsobená škoda v dôsledku úbytku na majetku.

V súvislosti s dovolacími námietkami obvinenej treba uviesť, že je samozrejmé, že poškodenej bola známa podstata záložného práva, ovšem svoje pozemky ako záloh neposkytla preto, aby o ne prišla, ale preto, že bola ubezpečená, že úver bude riadne splácaný, a teda k realizácii záložného práva tak ako sa to v skutočnosti stalo, nedôjde. Skutkové zistenia súdov prvého a druhého stupňa, ktorými je dovolací súd viazaný a ktorých správnosť a úplnosť na dovolanie obvinenej a tiež s poukazom na ustanovenie § 567j ods. 7 Tr. por. nemôže skúmať ani meniť vyjadrujú aj subjektívnu stránku, či už trestného činu podvodu alebo úverového podvodu, t. j. vylákание zabezpečenia úveru od poškodenej a to tak, že obvinená poskytnutý úver v rozpore s tým, čo uviedla poškodenej nebola objektívne

schopná splácať, pričom obvinená si tejto skutočnosti, ktorá nevznikla neskôr po uzavretí úverovej zmluvy bola vedomá a teda musela byť uzrozumená so vznikom škody na majetku poškodenej.

Tento záver sa vzťahuje aj na situáciu riešenia úhrady predmetného úveru podľa obhajoby obvinenej novým tzv. veľkým úverom v objeme cca 5,5 mil. Sk, ktorá nie je zahrnutá v skutkových zisteniach a ktoré riešenie súdy oboch stupňov dôvodne vyhodnotili ako nereálne. V tejto spojitosti treba zdôrazniť situáciu obvinenej, jej úverovú zaťaženosť, neschopnosť splácania úveru, z toho vyplývajúcu nemožnosť získania nových úverov aj pre účely konsolidácie predošlých dlhov a súčasne neexistenciu žiadneho bonitného klienta, ktorý by bol ochotný vziať na seba vysoký úver v prospech obvinenej, ktorý chcela obvinená údajne splácať z ďalších podnikateľských aktivít nemajúcich konkrétny podklad. S prihliadnutím na možnosti a schopnosti obvinenej v čase uzatvárania úverovej zmluvy a poskytnutia zabezpečenia úveru poškodenou obvinená musela vedieť, že poskytnuté prostriedky nebude môcť vrátiť, lebo ich nebola schopná splácať a teda musela byť uzrozumená s tým, že k uspokojeniu veriteľa dôjde len prostredníctvom realizácie záložného práva.

Pri takýchto zisteniach tvrdenie dovolateľky, že nejde o trestný čin, ale o typický záväzkový právny vzťah nie je akceptovateľné. Zistený skutok vykazuje znaky podvodného konania, pričom obvinená okrem výkladu pojmu „vedenia do omylu“ sa v podanom dovolaní domáha len prehodnotenia záveru o existencii takého úmyslu. Aj táto okolnosť predstavujúca subjektívnu zložku trestného činu má svoj skutkový základ vo vykonanom dokazovaní. Z toho potom vyplýva, že obvinená sa domáha iného hodnotenia dôkazov vo vzťahu k subjektívnej stránke, čo ale nie je prípustné, lebo by to znamenalo neprípustný zásah do skutkových zistení.».

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza z toho, že primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad právnej normy a jej uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad

právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci § 368 a nasl. Trestného poriadku týkajúcich sa mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania) je racionálny a akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Ústavný súd tiež pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu, ak všeobecný súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

V danej veci ústavný súd predovšetkým konštatuje, že dovolanie ako jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania je spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku opodstatňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom. Preto vo všeobecnosti platí, že selektívne posudzovanie existencie dovolacích dôvodov nepredstavuje odopretie opravného prostriedku v trestnom konaní podľa čl. 13 dohovoru. Z dohovoru nevyplýva povinnosť, aby bolo zabezpečených viac opravných prostriedkov. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v trestnom súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Slovenská republika nemusí mať v súvislosti s dohovorom žiadnu tretiu inštanciu trestného súdnictva. Môže ju mať preto (argumentum ad maiori a minus) zriadenú len pre korekcie zákonodarcom ustanovených chýb pri realizovaní trestnej represie (podobne I. ÚS 402/08).

Dovolanie sťažovateľky bolo založené na tvrdení o porušení jej práva na obhajobu zásadným spôsobom podľa § 374 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj nesprávneho

právneho posúdenia veci, ktoré je dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, a podľa písm. i) ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutkového stavu alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Podľa odseku 2 dovolací súd ustanovenie odseku 1 nepoužije, ak by dôvod dovolania bol v neprospech obvineného a dovolanie je podané v prospech obvineného.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k týmto relevantným čiastkovým záverom:

V prvom bode odôvodnenia najvyšší súd vysvetlil konkrétny, sťažovateľkou vymedzený dovolací dôvod poskytovaný § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a teda podmienky jeho aplikovateľnosti. Najvyšší súd ozrejmil sťažovateľke, v čom môže spočívať porušenie jej práva na obhajobu zásadným spôsobom. Keďže v jej argumentácii absentovala akákoľvek zmienka o takom konaní zo strany krajského súdu, ktoré by bolo možné subsumovať pod tento dovolací dôvod a sťažovateľka iba nekonkrétne odkázala na tento dôvod, najvyšší súd preto ani prípadné naplnenie tohto dôvodu nepreskúmaval, pretože argumentácia uplatnená v dovolaní zakladá uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Najvyšší súd vo vzťahu k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku poukázal na to, že tento dôvod nebolo možné použiť, pretože by to bolo v neprospech sťažovateľky, pričom dovolanie bolo podané v jej prospech. U sťažovateľky došlo totiž k nesprávnomu použitiu Trestného zákona, keď podľa názoru najvyššieho súdu mal byť skutok sťažovateľky posúdený ako prísnejší, nie ako zločin podvodu podľa § 221

ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, ale ako zločin úverového podvodu podľa § 222 ods. 1 a 4 Trestného zákona.

Najvyšší súd vychádzajúc z označených čiastkových záverov skonštatoval jednak nesplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj nemožnosť uplatnenia dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V napadnutom uznesení najvyšší súd interpretoval dotknutú právnu úpravu týkajúcu sa mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku] a vo vzťahu k nej posúdil relevantnosť jednotlivých argumentačných námietok sťažovateľky. Na základe náležitého odôvodnenia najvyšší súd vylúčil danosť naplnenia dovolacích dôvodov [pre nesplnenie a nemožnosť uplatnenia z dôvodu uplatnenia zásady zákazu „reformatio in peius“ (zmeny k horšiemu)] podľa citovaných ustanovení Trestného poriadku a rozhodol o odmietnutí dovolania.

Vo vzťahu k odmietnutiu dovolania podaného podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je nutné zdôrazniť, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, ktorými je podľa dovolateľa opodstatnená existencia niektorého zákonom ustanoveného dôvodu dovolania, musí i vecne zodpovedať niektorému zákonom ustanovenému dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. a) až písm. l) Trestného poriadku, a preto je potrebné chápať tieto dôvody dovolania materiálne, nestačí na nich len formálne poukázať v podanom dovolaní, aby bolo zadosťučinené § 374 (obsah dovolania) Trestného poriadku.

K zhoršeniu postavenia obvineného môže dôjsť len v dôsledku dovolania podaného ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky alebo generálnym prokurátorom Slovenskej republiky. Zákaz reformatio in peius je potrebné chápať ako garanciu práva podávať opravné prostriedky bez toho, aby sa zhoršilo postavenie osoby (v porovnaní so situáciou založenou pred podaním takéhoto opravného prostriedku), ktorá buď sama podala opravný prostriedok, alebo v prospech ktorej bol opravný prostriedok podaný inou, k tomu oprávnenou osobou.

Konštatovanie o nesplnení dovolacieho dôvodu, ako aj nemožnosti použitia ďalšieho dovolacieho dôvodu bolo založené na racionálnom, podrobnom, a teda ústavne konformnom výklade relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený dôvod na odmietnutie dovolania.

Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu predstavuje dostatočný základ na jeho výrok, pretože sa opiera o náležité vysvetlenie právnej úvahy a vyčerpávajúcu odpoveď poskytnutú sťažovateľke zo strany najvyššieho súdu, na ktorej tento založil svoje rozhodnutie. Ústavný súd tak považuje odôvodnenia jeho rozhodnutia za akceptovateľné, nevybočujúce z limitov čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy. Najvyšší súd ako mimoriadna opravná inšancia sa dovolaním sťažovateľky zaoberal v súlade s ustanoveniami relevantnej právnej úpravy a napadnuté rozhodnutie, ako aj jemu predchádzajúci postup druhostupňového súdu preskúmal a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je totiž automaticky nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľky (m. m. III. ÚS 51/08).

Ak najvyšší súd nezistil danosť, resp. možnosť použitia ani jedného z dovolacích dôvodov uplatnených sťažovateľkou, nemožno označiť ako nesprávny ani jeho procesný postup podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, ktorým dovolanie sťažovateľky odmietol na neverejnom zasadnutí senátu. Je pravdou, že tento dôvod odmietnutia dovolania obsahovo zodpovedá dôvodu zamietnutia dovolania podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku, avšak ak je zrejme už v štádiu predbežného preskúmania dovolania vykonávaného v zmysle § 378 Trestného poriadku, že nie sú splnené, resp. preukázané dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, nemožno postup najvyššieho súdu hodnotiť ako taký, ktorý popiera princípy spravodlivého procesu, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 a nasl. ústavy.

Sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti vzniesla aj námietku nesúlady medzi vykonanými skutkovými zisteniami a právnymi závermi, ktorá podľa jeho názoru dosahuje intenzitu zakladajúcu zásah do základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy.

V danom prípade bola sťažovateľka odsúdená na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere tri roky za spáchanie zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona, so spáchaním ktorého Trestný zákon v § 221 ods. 3 spája možnosť uloženia takéhoto trestu, pričom výkon tohto trestu bol sťažovateľke podmiennečne odložený na skúšobnú dobu štyri roky. Rozhodnutie o vine a treste bolo vydané v riadne uskutočnenom trestnom konaní prostredníctvom riadne vyhláseného rozsudku. Osobná sloboda sťažovateľky (ak by sa eventuálne v skúšobnej dobe neosvedčila) by bola teda obmedzená na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku a za splnenia podmienok uvedených v § 23 ods. 1 a § 31 ods. 1 Trestného zákona, teda spôsobom, ktorý zodpovedá kritériám posudzovaným v súvislosti s možným zásahom do základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy. Skutočnosť, že sťažovateľka nemala v dovolacom konaní úspech, nemôže sama osebe založiť tvrdenie o nezákonnosti a v spojitosti s tým o neústavnosti pozbavenia sťažovateľky osobnej slobody.

Navyše, predmetom konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 2 Tdo 46/2011 bolo rozhodovanie o dovolaní podanom proti odsudzujúcemu rozsudku krajského súdu. Nešlo teda o posudzovanie a rozhodnutie o stíhaní alebo pozbavení slobody, resp. či tak bolo urobené z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon.

Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľky v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o takej vecnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a namietaným porušením jej základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v petite jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2012